

WVS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 25 mei – 11:00 uur d.d. 26 mei

5.1.2e & 5.1.2e Directie Communicatie Vragen? Mail naar 5.1.5 @minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 Jongeren met psychische problemen 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen Zelfstandige klinieken Onderwijsbonden 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting en karakterisering van de berichtgeving

- Nu het aantal gezette prikken vorige week boven de 1 miljoen uitkwam en de daling van het aantal besmettingen en IC-opnames doorzet, is het niet gek dat pers en publiek aanslaan bij de waarschuwend (en enigszins sombere) woorden van het OMT over een mogelijke nieuwe coronagolf in de winter. Een nieuwe virusuitbraak zou 'wel degelijk weer mogelijk worden als er bepaalde tegenvallers zijn'. Het OMT schrijft dat "dit suggereert dat naast het huidige vaccinatieprogramma (aanvullende) basismaatregelen nodig zullen blijven". Daarnaast zetten media de opvatting van het OMT af tegen de wens van burgemeesters voor vervroeging van de derde stap uit het openingsplan. Media halen uit het laatste OMT-advies ook een waarschuwing voor "te snelle versoepelingen". In combinatie met het opengooien van het voortgezet onderwijs, zouden verdere versoepelingen kunnen leiden tot "tienduizenden extra besmettingen".
- Hoewel media vooral feitelijk berichten over de nachtelijke uitkomst van het debat in de Eerste Kamer over de tijdelijke wetten voor toegangstesten en quarantaineplicht, komt ook het 'gegroeide chagrijn' (de Volkskrant) terug. Bijvoorbeeld wanneer senatoren worden aangehaald die kritiek hebben op de 'timing' van de wetten en de 'forse kosten' ervan. Op Twitter overheerst kritiek. Mensen geven aan locaties waar een testbewijs nodig is, te gaan 'boycotten'. Ook wordt de handhaving van de quarantaineplicht in twijfel getrokken. Het gevolg is dat mensen gaan zich er dan ook niet aan gaan houden, zo is de verwachting
- Media blijven aandacht houden voor de zorgen in het voortgezet onderwijs waarbij het belang van de leerling zich steeds duidelijker aftekent tegen het belang van de docent. De leerling die lijdt onder het thuisonderwijs tegenover de docenten die vreest voor een onveilige werkplek tussen niet-geteste en/of niet-gevaccineerde leerlingen.
- Zelfstandige klinieken denken nog tienduizenden patiënten te kunnen helpen die door de wachtlijsten niet in ziekenhuizen terecht kunnen. Bij zelfstandige klinieken zijn de wachttijden voor bepaalde behandelingen aanzienlijk korter. De behandelcentra zien een enorme toestroom van mensen die niet langer willen wachten. Hoewel al langere tijd een roep klinkt om het personeel opnieuw van de klinieken naar de ziekenhuizen te sturen, zien de klinieken daar niets in. Zij denken juist met het inhalen van de reguliere zorg een belangrijke bijdrage te kunnen leveren. De klinieken voorzien alleen een probleem wat betreft de kosten, aangezien zij met de extra behandelingen door hun 'behandelplafond' heen gaan. Zorgverzekeraars Nederland zegt dat klinieken aan de bel moeten trekken als ze hun budget dreigen te overschrijden. Volgens de klinieken hebben zij misschien honderd miljoen euro extra nodig.
- AD en EenVandaag melden na gezamenlijk onderzoek dat veel mensen die in november niet wilden worden gevaccineerd, dat nu wel willen. In november gaf 28% nog aan zich 'zeker niet' of 'waarschijnlijk niet' te willen laten inenten. Inmiddels is dat afgenomen naar 13%. Dat komt onder meer doordat vaccinaties blijken te werken. Een deel van de oorspronkelijke weigeraars zou daarnaast aangeven het gevoel te hebben dat op sociale media 'minder desinformatie over vaccins wordt gedeeld', terwijl er betere informatie voor in de plaats komt. Wat ook meespeelt, is dat het vooral voor ouderen en kwetsbaren duidelijk wordt wie welk vaccin krijgt. Verder stellen mensen die eerder nog zouden weigeren, maar nu toch wel willen, 'terug te willen naar het oude normaal'. Tot slot zeggen aanvankelijke tegenstanders 'dwang' te voelen vanuit de eigen omgeving.
- Kinderarts Károly Illy en hoogleraar Kinder- en Jeugdpsychiatrie Arne Popma maken zich zorgen over de psychische gevolgen van corona voor jongeren. Zij zien steeds meer jongeren kampen met psychische problemen als depressie, verslavingen en eetstoornissen. Volgens Illy is het aantal jongeren met een eetstoornis met 50% toegenomen.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)
Oorzaak

- De WHO meldt dat de Indiase variant tot nu toe is vastgesteld in zeker 53 gebieden. Daarnaast zegt de WHO informatie te hebben ontvangen van onofficiële bronnen dat de mutatie in nog eens 7 andere gebieden is aangetroffen.

Informatiebehoefte

- 'Patiënt zoekt heil in zelfstandige kliniek', kopt AD. De krant meldt dat zelfstandige klinieken nog tienduizenden patiënten denken te kunnen helpen, die door de wachtlijsten niet in ziekenhuizen terecht kunnen. AD spreekt met vertegenwoordigers van Rotterdamse Park Medisch Centrum, Equipe Zorgbedrijven, Bergman Clinics en Zelfstandige Klinieken Nederland (ZKN). Bij zelfstandige klinieken zijn de wachttijden voor bepaalde behandelingen aanzienlijk korter. Zij kunnen patiënten meestal binnen enkele weken helpen. En dat ontdekken patiënten zelf ook. De behandelcentra zien een enorme toestroom van mensen die niet langer willen wachten. Hoewel al langere tijd een roep klinkt om het personeel opnieuw van de klinieken naar de ziekenhuizen te sturen, zien de klinieken daar niets in. Zij denken juist met het inhalen van de reguliere zorg een belangrijke bijdrage te kunnen leveren. Ziekenhuizen moeten plannen maken voor hoe zij denken de zogenoemde inhaalzorg te kunnen uitvoeren. De zelfstandige klinieken

verwachten daar een rol in te spelen. De behandelcentra zijn niet voor alle ingrepen geschikt; complexe zorg of behandelingen waarvoor een ic nodig is horen in het ziekenhuis. Maar juist voor planbare ingrepen hebben de klinieken genoeg expertise en ruimte. Bovendien kunnen ze vrij eenvoudig uitbreiden door hun openingstijden te verruimen naar bijvoorbeeld de avonden en weekenden. De behandelcentra voorzien echter één probleem: het prijskaartje. Zorgverzekeraars leggen een zogenaamd behandelplafond op. Nu de centra veel meer operaties doen, gaan ze hard door hun budget heen. Zorgverzekeraars Nederland zegt dat klinieken aan de bel moeten trekken als ze hun budget dreigen te overschrijden, zodat ze samen een oplossing kunnen vinden. De NZa publiceert volgende week wat nodig is om de inhaalzorg op gang te kunnen brengen. Volgens de zelfstandige klinieken hebben zij misschien 100 miljoen euro extra nodig. Een fractie van het totale budget van de ziekenhuiszorg, zeggen ze.

- Kinderarts Károly Illy en hoogleraar Kinder- en Jeugdpsychiatrie Arne Popma zien steeds meer jongeren kampen met psychische problemen als depressie, verslavingen en eetstoornissen. "Vanochtend kwam een jongen van 13. Hij ziet zijn vrienden niet meer [door corona] en is gaan gamen. Hij komt bij mij met hartkloppingen en enorme neerslachtigheid", zo luidt een van de voorbeelden. Volgens Illy is het aantal jongeren met een eetstoornis met 50% toegenomen.
- Fieldlab Evenementen laat weten dat het aantal coronabesmettingen dat eventueel onder het publiek heeft plaatsgevonden tijdens het Eurovisie Songfestival toch wél wordt bekendgemaakt. Dat gebeurt echter pas ná het bron- en contactonderzoek van de GGD. Eerder liet organisatie weten dat de cijfers niet worden gedeeld. Volgens de zegsman zou dat tot gevolg hebben dat alle berichtgeving alleen nog maar daarover ging en niet over de rest van het onderzoek. "Op social media is er enige ophef ontstaan over het feit dat wij geen cijfers over mogelijke besmettingen rondom het Eurovisie Songfestival geven. Die nemen we wel mee in onze rapportage, maar dat is pas het geval na eventueel bron- en contactonderzoek door de GGD", laat Fieldlab Evenementen dinsdagavond weten.

Onderzoek

- [AD](#) en [EenVandaag](#) melden na gezamenlijk onderzoek dat veel mensen die in november niet wilden worden gevaccineerd tegen het coronavirus, dat nu wel willen. In november gaf 28% nog aan zich zeker niet of waarschijnlijk niet te willen laten inenten. Inmiddels is dat afgenomen naar 13%. Dat komt onder meer doordat vaccinaties blijken te werken. Een deel van de oorspronkelijke weigeraars zou daarnaast aangeven het gevoel te hebben dat op sociale media minder desinformatie over vaccins wordt gedeeld, terwijl er betere informatie voor in de plaats komt. Wat ook meespeelt, is dat het vooral voor ouderen en kwetsbaren duidelijk wordt wie welk vaccin krijgt. Door de problemen met AstraZeneca zijn sommige ondervraagden niet op een uitnodiging voor een AstraZeneca-prik ingegaan. Ondervraagden laten verder weten bezwaren te hebben tegen AstraZeneca, maar geven vaak aan het vaccin van Pfizer of Janssen wel te willen krijgen. Verder stellen mensen die eerder nog zouden weigeren, maar nu toch wel willen, terug te willen naar het oude normaal. Aanvankelijke tegenstanders zeggen daarnaast dwang te voelen vanuit de eigen omgeving. Aan het maandag en dinsdag gehouden panelonderzoek deden een kleine 26.000 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Ongeveer 700 van hen die naar eigen zeggen geen vaccin wilden maar inmiddels van gedachten zijn veranderd werden gevraagd waarom dat zo is.
- Het coronavaccin van farmaceut Moderna is twee weken na de tweede prik "100% effectief" bij tieners, meldt het bedrijf. Bij het onderzoek naar de effectiviteit bij 12- tot 17-jarigen in de VS kreeg geen van de deelnemers nog het coronavirus na de tweede prik. Na de eerste prik was de effectiviteit 93%.
- Volgens [De Telegraaf](#) geeft Anthony Fauci toe dat hij niet overtuigd is dat de pandemie helemaal op een natuurlijke manier is ontstaan. "Ik denk dat we moeten blijven onderzoeken wat er in China is gebeurd", zegt hij in Amerikaanse media. Volgens de krant was Fauci eerder veel stilliger dat het virus in dierenpopulaties is ontstaan voordat het naar de mens oversprong. Maar nu zegt hij: "Het had ook iets anders kunnen zijn, en we moeten dat uitzoeken. Dat is de reden waarom ik volkomen voorstander ben van elk onderzoek dat naar de oorsprong van het virus kijkt."

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- -

Betekenisgeving

- In een brief aan minister Van Ark schrijft de **Patiëntenfederatie Nederland** dinsdag dat patiënten over ziekenhuizen en zelfstandige klinieken in het land moeten worden verdeeld om de achterstanden zo snel mogelijk weg te werken.
- **Twintig meisjes en jonge vrouwen** roepen in een video op Facebook op tot meer erkenning voor long covid-patiënten. Ze stuiten -mede vanwege hun leeftijd- op veel onbegrip in hun omgeving. Ook hopen ze dat er meer onderzoek komt naar de ziekte.
- De **Japanse krant Asahi Shimbun**, een officiële partner van de Olympische Spelen in Tokio, heeft in een artikel opgeroepen om het sportevenement deze zomer af te gelasten.
- **Kinderarts Károly Illy en hoogleraar Kinder- en Jeugdpsychiatrie Arne Popma** maken zich zorgen over de psychische gevolgen van corona voor jongeren. Illy: "Een kind met kanker heeft 10% kans op overlijden, een kind met anorexia ook. Een kind met kanker krijgt meteen een behandeling, een kind met anorexia moet wachten."
- **Hoogleraar gezondheidscommunicatie Bas van den Putte (UvA)** vindt dat de communicatie over die tweede prik beter kan. Het Europese coronapaspoort, waarbij je al met één prik op vakantie kunt, geeft volgens hem een volstrekt verkeerd signaal af. "Het moet in alle communicatie zitten dat je pas bij twee prikken volledig beschermd bent." Volgens Van Egmond is de keuze voor het volstaan van de eerste prik vooral een pragmatische.

- Uit **Telegraaf's 'Stelling van de dag'** blijkt dat 53% van de 8.115 stellingdeelnemers het er niet mee eens is dat een PCR-test voor de vakantieganger gratis moet worden gemaakt. 44% is het daar wel mee eens. 61% is het er mee eens dat met het vergoeden van PRC-testen nationaal geld verspild wordt. Meer dan de helft van de stellingdeelnemers vindt dat lidstaten één lijn zouden moeten trekken, en noemt de huidige willekeur verwarrend. Op de vraag wat deelnemers voor een PCR-test zouden betalen, antwoordt slechts een derde dat deze gratis moet worden. Een kwart pleit voor een prijskaartje van tussen de tien en twintig euro. Deelnemers over de hele linie zijn van mening dat vaccinweigeraars sowieso zouden moeten betalen voor een PCR-test. Bijna twee derde vindt het vaccinatiepaspoort een goed idee. Minder dan de helft vreest hierdoor voor een tweedeling in de maatschappij. De stellingdeelnemers zijn echter niet blij met de wildgroei aan aanbieders: slechts een kwart denkt dat de uitkomsten van de commerciële aanbieders even betrouwbaar zijn als die van de GGD. Respondenten spreken over 'woekerprijzen' en 'cowboys'.
- Via de social mediakanalen van VWS is er veel te doen om het Janssen-vaccin. Vooral mensen uit het jaar 1967 en 1968 zijn ontevreden over het feit dat zij Janssen krijgen, omdat ze liever Moderna of Pfizer krijgen. Die vaccins zouden meer bescherming bieden. Ook wordt gewezen op het feit dat een aantal landen andere regels hanteert rond het Janssen-vaccin. Over het algemeen pleit men voor de mogelijkheid om iedereen het Pfizer-vaccin te geven of om zelf te kiezen. Er wordt ook een [petitie](#) gedeeld genaamd: 'Pfizer/Moderna voor elke 60-plusser die dat wil' (bijna 15.000 ondertekeningen). Via de social mediakanalen van minister De Jonge zegt men duidelijkheid te willen krijgen over de vraag wanneer de groep 60 tot 64-jarigen een ander vaccin aangeboden krijgt. Ook de geboortejaren 1967 en 1968 willen een vrije keuze voor een vaccin. Over Janssen zijn er zowel mensen die wél graag Janssen willen, zij vinden 1 prik een groot voordeel. Aan de andere kant ook veel mensen die Janssen vergelijken met AstraZeneca en het gevoel hebben dat Janssen te weinig bescherming geeft. Mensen vinden de huidige keuzes erg willekeurig. Het zou niet goed te verklaren zijn waarom de een Janssen krijgt en het volgende jaar weer Pfizer.

Commentaar tijdelijke wetten testbewijzen en quarantaineplicht door Eerste Kamer

- Media berichten vooral feitelijk over de uitkomst van het debat in de Eerste Kamer over de tijdelijke wetten voor toegangstesten en quarantaineplicht. In de berichtgeving staat wel dat de uiteindelijke steun van GroenLinks 'met voorwaarden' is: Zo moet de testwet losgekoppeld worden van de coronawet. Daarnaast wil de partij dat de maatregelen niet van kracht worden op plekken waar voldoende afstand houden mogelijk is. Verder heeft GroenLinks minister De Jonge gevraagd om zelftesten toe te staan in gebieden waar geen testlocatie is in de buurt is.
- In enkele berichten is ook kritiek zichtbaar. Volkskrant spreekt van instemming in Eerste Kamer ondanks het 'gegroeide chagrijn' over de sneltests. Ook sentoren worden geciteerd om dat chagrijn te vertolken. **PvdA-senator Hamit Karakus:** "VNO-NCW pleitte acht maanden geleden al voor toegangstesten. Heeft het kabinet niet gewoon het momentum gemist?" **SGP-senator Diederik van Dijk:** "Met de haven in zicht komt het kabinet met een nieuwe ingrijpende maatregel, met ook nog forse kosten, 1 miljard euro is ervoor uitgetrokken. Kan dat geld niet beter naar ic-bedden?" **En D66-senator Peter van der Voort:** "Wanneer passen we dit wel toe en wanneer niet? Als de situatie epidemiologisch erger is, dan is het zeker een bruikbaar instrument."
- Op social media uiten vooral de critici zich. Mensen geven aan locaties te gaan 'boycotten' waar een testbewijs nodig is. Mensen zijn ook bang dat de testwet daardoor zeer nadelig zal uitpakken voor ondernemers wanneer veel mensen zullen besluiten locaties te gaan boycotten. Ook kritiek op de quarantaineplicht, omdat mensen niet geloven dat dit gehandhaafd gaat worden en mensen zich er "dus niet aan gaan houden". Tot slot wordt de formatie erbij gehaald en krijgt GroenLinks kritiek dat het -door het kabinet aan een meerderheid te helpen- alvast 'voorsortert' op regeringsdeelname. Op de eigen VWS social mediakanalen doorklinkt onduidelijkheid hoe een 'testsamenleving eruit moet zien' voor mensen die al zijn gevaccineerd.

Aanhoudende vragen en zorgen in het onderwijs over volledige heropening

- Media blijven inzoomen op de zorgen en vragen vanuit het onderwijs. Zo vrezen sommige schooldirecteuren dat docenten zich uit voorzorg ziekmelden omdat ze nog niet zijn gevaccineerd. Er kunnen problemen ontstaan met de vervanging van die docenten. Veel vragen bij docenten over het zelftesten omdat die niet verplicht zijn.
- Middelbare scholen kunnen volgens de **Algemene Onderwijsbond (AOB)** niet voldoen aan het belangrijkste veiligheidsadvies van het OMT: het twee keer per week testen van alle leerlingen. Volgens de vakbond is de verdere opening van het voortgezet onderwijs praktisch onhaalbaar, omdat het onmogelijk is om te controleren of leerlingen de coronazelftesten uitvoeren. De AOB blijft herhalen dat docenten zo snel mogelijk moeten worden gevaccineerd.
- Ook **Rob Fens, directeur van de Wolfert van Borselen Scholengroep in Rotterdam**, vindt dat docenten zo snel mogelijk geprikt moeten worden. Hij maakt zich zorgen. "We vinden dit advies volstrekt onverantwoord," zegt de schoolleider van zes scholen. "Wij willen ook dat leerlingen weer naar school gaan, maar voor een docent is het niet veilig om in een slecht geventileerd klaslokaal met dertig jongeren te zijn." De directeur gaat zijn leraren daarom niet dwingen om naar school te komen, ze mogen als ze willen online lesgeven. "Maar als 40% van de leraren niet naar het klaslokaal komt, kunnen we beter helemaal dicht."
- Ook **Leraren in Actie** spreekt zich uit tegen de versoepelingen van maatregelen op de middelbare scholen. De onderwijsbond zegt actie te gaan voeren tegen de versoepelingen.
- **SP-Kamerlid Peter Kwint:** "Op mijn verzoek debatteert de Kamer donderdag over het voornemen de scholen eerder te openen. Want het zou gek zijn als we dat debat pas achteraf hebben. Zoveel vragen. Waarom wijken ze nu ineens af van het OMT-advies? Met welk doel? Waarom is ventilatie nog steeds niet op orde?"

- **Voorzitter Marc Mittelmeijer van de raad van bestuur van de Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs (CVO)** is blij dat de scholen weer helemaal opengaan. "Dat is goed voor de leerlingen". Hij ziet het als een voordeel dat de eindexamenleerlingen straks niet meer op school zijn. "Dat scheelt capaciteit. Ook zijn we behoorlijk ver met de vaccinatie." Hij ziet minder bezwaar in de zelftest. "Als iedereen zich aan de spelregels houdt, dan is het relatief veilig om naar school te gaan. Het betekent niet, dat ik geen zorgen heb. Ik kan niet zeggen dat de omstandigheden op al mijn scholen zo zijn, dat we zonder risico's opengaan. Als die zodanig zijn dat het onverstandig is, dan zullen we daar goed naar kijken."

OMT-uitspraak coronagolf in winter valt op in licht van positieve coronacijfers

- Media citeren uit het laatste OMT-advies en halen aan dat volgens het **OMT** 'in een optimistische situatie' waarin 75% van de bevolking is gevaccineerd, zou het zogeheten reproductiegetal van het virus "net onder de 1" kan blijven. Een nieuwe uitbraak kan echter "wel degelijk weer mogelijk worden" als er bepaalde tegenvallers zijn. Het OMT schrijft dat "dit suggereert dat naast het huidige vaccinatieprogramma (aanvullende) basismaatregelen nodig zullen blijven."
- Daarnaast wordt de opvatting van het OMT afgezet tegen de wens van burgemeesters die hopen dat het kabinet de derde stap uit het openingsplan vervroegt. Burgemeester **Wouter Kolff** (Dordrecht): "Wij willen allemaal zo snel mogelijk van alle maatregelen af, maar het moet wel kunnen". **Jan van Zanen** (Den Haag): "Iedereen snakt naar meer vrijheden, ook in Den Haag". **Sybrand van Haersma Buma** (Leeuwarden) wees erop dat het "de goede kant opgaat met de coronacijfers" in de ziekenhuizen. De Rotterdamse burgemeester **Ahmed Aboutaleb** denkt eveneens dat het kabinet zich kan beroepen op "afspraken die eerder zijn gemaakt" om sneller te versoepelen nu de "trend onmiskenbaar dalende" lijkt. Media halen uit het laatste OMT-advies dat zij juist waarschuwen voor "te snelle versoepelingen". In combinatie met het volledig opengooien van het voortgezet onderwijs, zouden verdere versoepelingen kunnen leiden tot "tienduizenden extra besmettingen". Ook dan zou de daling in het aantal ziekenhuisopnames vertraagd kunnen worden. Het OMT adviseert daarom om de andere versoepelingen niet naar voren te halen – ook omdat tegen die tijd meer vijftigers een eerste prik hebben gekregen, die na twee weken al voor een deel bescherming biedt.